

glavju o pripovedkah, kjer je obsirnejši). S tem podaja možnost ugotovitve neobdelanih poglavij in je nekak kažipot bodočemu študiju, ki bo gotovo hotel izpolniti vrzeli in sliko izpopolniti.

Našo slovensko etnografijo zadeva knjiga le posredno, ker lahko s primerjanjem ugotovimo naše stanje v razvoju splošne etnografije, moremo pa tudi spoznati ogromnost dela, ki nas še čaka. (Pri študiju knjige je recenzentu prišlo na misel, da bi bilo potrebno napraviti tudi za našo etnografijo pregled zgodovinskega razvoja etnografske vede s prikazom vseh tozadevnih del od najstarejših časov do danes, da bi na ta način spoznali neobdelane probleme in bi se jih sistematično lotili. Da bi misel meso postala, je piščeva želja.)

Paolo Toschi zasleduje s knjigo namen, dvigniti nivo italijanske etnografije, ki je bila mnogokje na ravni zgolj »kolorističnega« diletantskega opisovanja, do znanstvenih, v gradivu utemeljenih del. Dr. F. K. Kos.

Valentino Ostermann, *La vita in Friuli, II edizione, riordinata da Giuseppe Vidossi (Le arte e le tradizioni popolari d'Italia, Udine, 1940).*

Sredi 19. stoletja se je povzpelo furlansko narečje do knjižnega jezika. Ob istem času se je pojavila cela vrsta kulturnih delavcev, gorečih ljubiteljev furlanskega narodnega blaga, ki so ga pričeli zbirati med furlanskim ljudstvom na deželi, urejati in nato objavljati. Med prve raziskovalce furlanske pripovedke prištevamo grofico Caterino Percoto, ki je samo sebe nazivala s »kmetsko grofico«. Nadaljnji zbiratelji in raziskovalci furlanskih običajev, verovanj, pregovorov, pripovedk in pesmi pa so bili: G. F. del Torre, prof. Valentin Ostermann, D. Zorzut, prof. Ugo Pellis in drugi.

Posebno zaslužen za furlansko narodopisje in narodoslovje je prof. Valentin Ostermann (1841—1904), po rodu Furlan iz Gemone. Prof. Ostermann je svoje med furlanskim ljudstvom nabrano narodno blago in iz arhivov izpisano narodopisno gradivo objavil v treh knjigah: 1. Furlanski pregovori. 2. Furlanske Vilotte (t. j. štirivrstne pesmi). 3. Življenje v Furlaniji. Po sodbi italijanskih narodoslovcev (Vidossija i. dr.) je zadnja knjiga »Življenje v Furlaniji« Ostermannovo najbolj znano in zrelo delo.

V tej svoji zadnji knjigi »Življenje v Furlaniji«, ki je v prvi izdaji izšla l. 1894., je prof. V. Ostermann objavil mnogo običajev, ki jih je pa skopo opisal, dalje verovanj iz novih pa tudi iz starih časov, pri čemer je mnogo zajemal iz arhivov v Vidmu in Gemoni. Vse to obsega njegovo »Življenje v Furlaniji«, ki je priročnik furlanske etnografije. B. Orel.

Branimir Bratanić: *Orače sprave u Hrvata*. Oblici, nazivlje, raširenje. Publikacija Etnološkoga seminara sveučilišta u Zagrebu. 1. Zagreb 1939. Vel. 8°. Str. 100 + 9 listov prilog s 95 podobami.

Hrvatje imajo zlasti v Zborniku za narodni život i običaje in v drugih publikacijah nabranega že mnogo etnografskega gradiva. Toda to so deloma lokalno omejene monografije, deloma precej površni zapiski. Bolj malo jih je s področja materialne kulture, ki zahteva več truda in podrobnega dela.

V etnološkem seminarju zagrebške univerze se že od početka (1924) opravlja smotrno zbiranje in preučevanje etnografske snovi, zlasti ugotavljanje geografske razširjenosti pojavov kmečke kulture. Uspehe tega dela je pričel seminar objavljati v posebnih publikacijah, ki monografično obravnavajo posamezne objekte. Prvi zvezek je posvečen ornemu orodju na Hrvaškem. V predgovoru govori vodja seminarja prof. dr. M. Gavazzi

o potrebi in programu takih publikacij ter o načinu zbiranja gradiva. Pri tem izvemo, da je seminar razposlal vprašalne pole (okoli 1000) in dobil odgovore približno na tretjino. Največ in najboljših odgovorov so poslali kmetje sami.

V uvodu ugotavlja Bratanič, katera glavna orodja so na Hrvaškem v rabi za oranje: za najpopolnejšim plugom sledi »ralo« z lemežem, sredi med obema je plužnica. Karta kaže današnjo razširjenost lesenega ornega orodja. Druga karta ponazarja vrsto ornega orodja in njega razširjenost. Ralo je razširjeno v goratem ozemju, plužnica v jadranskem pasu; povsod drugod je doma plug. Obširno popisuje B. konstrukcijo ornega orodja; loči 4 vrste rala, dve vrsti plužice (vrgnjev), 17 vrst plugov. To poglavje je natančno ilustrirano z risbami. V naslednjem je prikazana geografska razširjenost nazivov posameznih delov tega orodja, kar pojasnjujejo tudi tri karte. Končno sledo razni zapiski, ki pojasnjujejo rabo orodja, način oranja itd. Zlasti dragocene so fotografije v prilogah, ki plastično kažejo orodje z vseh strani.

Delo je zaradi svoje natančnosti, ki upošteva tako predmetno kakor imensko stran snovi, bogatega ilustrativnega gradiva in upoštevanja celotnega hrvaškega ozemlja zares vzorno in kliče po posnemanju zgleda. Treba je že sedaj poudariti, da so pričujoče delo podprle številne hrvaške znanstvene in gospodarske ustanove. Zeleti je, da drugi del, ki ga avtor pripravljala, čimprej izide.

V. Novak.

Ob desetletnici smrti dr. Stanka Vurnika

Dne 23. marca 1942 je minilo 10 let, kar je umrl prvi kustos Etnografskega muzeja, dr. Stanko Vurnik.

Stanko Vurnik je, zaključivši svoje umetnostno zgodovinske študije pri prof. Izidorju Cankarju in prof. Voj. Moletu na univerzi v Ljubljani, prišel na Etnografski muzej. Tu se je seznanil z novim predmetom, etnografijo. Metodično in sistematično delo, ki jo je bil prinesel z univerze, je kmalu obrnil v prid nove stroke in je v prvih letnikih Etnologa podal dokaze o tem. Zmislil za formo in stil mu je omogočil prva za našo etnografijo pomembna raziskavanja o naši ljudski plastiki, o slovenski peči, o panjskih končnicah, predvsem pa o kmečki hiši Slovencev. V zadnje imenovani študiji je prvi prinesel poizkus delitve slovenskega ozemlja v posamezne etnografske province ali teritorije.

Ze s tem na novih potih, je še bolj zaoral ledino s svojimi glasbo-slovnimi študijami, ki so bile v tej in taki obliki sploh začetek našega glasbenega narodopisja. Tudi s tega področja je objavil v Etnologu pomemben spis o glasbeni folklori v Beli Krajini. Bolezen mu je preprečila dovršitev obširne razprave o antični glasbi, v kateri bi se bil dotaknil tudi glasbene etnologije balkanskih dežel.

Tudi Etnografski muzej sam hrani številne sadove Vurnikovega dela, tako je predvsem fotografski material naših narodopisnih spomenikov Vurnikova zasluga. Etnologu je bil eden njegovih najboljših in najbodrejših sotrudnikov.

R. Ložar.